

UPPLAGA 6

SKATTESYSTEMET ÖVNINGSBOK

Lena Hiort af Ornäs Leijon & Eleonor Kristoffersson

iUSTUS

SKATTESYSTEMET ÖVNINGSBOK

LENA HIORT AF ORNÄS LEIJON
& ELEONOR KRISTOFFERSSON

Sjätte upplagan

§
iUSTUS
FÖRLAG

Förord

Att förstå skattesystemet handlar om att kunna översätta lagtext till siffror och uträkningar. Det handlar om att kunna tolka lagtext för att förstå dess innebörd och att kunna tillämpa lagstiftningen på verkliga och fiktiva fall. Denna övningsbok hjälper dig att ta steget till tolkning och praktisk tillämpning. Den som har arbetat igenom och förstått alla övningar i denna bok besitter goda kunskaper i skatterätt.

Tyngdpunkten ligger på inkomstskatt, eftersom det motsvarar vad som vanligtvis är i fokus på kurser i beskattningsrätt, finansrätt eller skatterätt. Skattesystemet består emellertid av mycket mer än inkomstskatt. Mervärdesskatten är en av statens viktigaste inkomstkällor tillsammans med skatt på arbete och socialavgifter. Punktskatter har också fått ökad betydelse på senare år. Samtidigt befinner sig det svenska skattesystemet i en EU-rättslig och internationell kontext. Genom att bekanta sig med samtliga dessa områden får användaren av boken aktuella och användbara kunskaper.

Denna upplaga behandlar skattereglerna som de är utformade den 1 januari 2026. Den viktigaste förändringen år 2026 är nya regler om beskattning av kvalificerade andelar i fåmansföretag.

Uppsala december 2025

Lena Hiort af Ornäs Leijon och Eleonor Kristoffersson

Innehåll

Förord	5
Inledande upplysningar	9

ÖVNINGSUPPGIFTER

1 Introduktion	13
2 Inkomst av tjänst	18
3 Inkomst av näringsverksamhet	24
4 Inkomst av kapital	34
5 Fåmansföretag	43
6 Skatteberäkning och sociala avgifter	51
7 Aktiebolag	55
8 Enskild näringsverksamhet	66
9 Handelsbolag, kommanditbolag och enkla bolag	78
10 Fördjupning inkomstskatt	82
11 Mervärdesskatt	101
12 Punktskatter m.m. och statligt stöd	104
13 Internationella frågor, förfarande och sanktioner	105

LÖSNINGAR

1 Introduktion	111
2 Inkomst av tjänst	120
3 Inkomst av näringsverksamhet	129
4 Inkomst av kapital	149
5 Fåmansföretag	171
6 Skatteberäkning och sociala avgifter	183
7 Aktiebolag	190
8 Enskild näringsverksamhet	204
9 Handelsbolag, kommanditbolag och enkla bolag	224
10 Fördjupning inkomstskatt	231
11 Mervärdesskatt	245
12 Punktskatter m.m. och statligt stöd	251
13 Internationella frågor, förfarande och sanktioner	257

Inledande upplysningar

Uppgifterna i denna bok är klassificerade i tre nivåer, A, B och C med ökande svårighetsgrad.

Använd följande belopp och procentsatser när du löser uppgifterna.

Kommunal inkomstskatt	32 procent
Statslåneräntan	1 procent
Egenavgifterna inkl. allm. löneavgift	29 procent
Arbetsgivaravgifterna inkl. allm. löneavgift	31 procent
Inkomstbasbelopp (ibb) för föregående år	80 000
Årets inkomstbasbelopp	82 000
Grundavdrag	25 000

Ovanstående belopp motsvarar av förenklingsskäl inte de för innevarande år aktuella beloppen.

Bolagsskattesats	20,6 procent
Expansionsfondsskatt	20,6 procent

Värde av kostförmån per dag är

- Helt fri kost: 305 kronor
- Fri lunch eller middag: 122 kronor
- Fri frukost: 61 kronor

Maximibeloppet traktamente per dag (övernattning krävs) är

- Hel dag: 300 kronor
- Halv dag: 150 kronor
- Natt: 150 kronor (om arbetsgivaren inte betalat övernattning)
- Efter tre månader: 210 kronor
- Efter två år: 150 kronor

Reduceringsbelopp inrikes tjänsteresa per dag är

- Mat hel dag: 261 kronor
- Lunch och middag: 203 kronor
- Lunch eller middag: 102 kronor
- Frukost: 58 kronor

ÖVNINGSUPPGIFTER

1 Introduktion

Uppgifterna i detta avsnitt handlar om:

1. Skattesubjekt
2. Skattefria eller skattepliktiga inkomster
3. Avdragsgilla eller inte avdragsgilla utgifter
4. Inkomstlagen
5. Beskattningsår i inkomstlagen tjänst och kapital
6. Beskattningsår i inkomstlagen näringsverksamhet
7. Underskott i inkomstlagen näringsverksamhet och kapital
8. Underlaget för skatten
9. Hemortskommun
10. Klassificering av fastigheter
11. Skatterättsliga principer
12. Samlingsuppgift för avsnitt 1

Uppgift 1:12 är utan lösningsförslag.

1:1 Skattesubjekt (A)

Är följande personer skattskyldiga för inkomstskatt?

- a) Fyra svenska aktiebolag som tillsammans bildar en koncern. Koncernredovisning upprättas. Vem eller vilka är skattesubjekt för inkomstskatt.
- b) Ett handelsbolag som bedriver verksamhet i Sverige. Bolaget ägs till lika delar av två svenska aktiebolag.
- c) Dödsboet efter Karl Persson som avled för två år sedan. Karl Persson var bosatt i Sverige under hela sitt liv.

1:2 Skattefria eller skattepliktiga inkomster (A)

Vilka av följande inkomster är skattepliktiga eller skattefria i inkomstskattehänseende?

- arv av kontanter
- vinst vid licenspliktigt spel på hästar som bedrivs med licens
- vinst på ett onlinecasino som bedriver spel i Sverige utan licens
- försäkringsersättning för förlorat bagage i samband med utlandsresa

- försäkringsersättning för lagertillgångar i näringsverksamhet förlorade vid brand
- barnbidrag
- hittelön för upphittad diamantring
- ersättning till blodgivare
- vinst vid vinstdragning på premieobligationer
- vinst vid avyttring av premieobligationer
- vinst vid försäljning av fritidsfastighet
- utdelning på marknadsnoterade aktier
- ränta på inestående bankmedel

1:3 Avdragsgilla – eller inte avdragsgilla – utgifter (A)

Är nedanstående utgifter avdragsgilla eller inte?

- gåva till Radiohjälpen
- medlemsavgift till Skattebetalarnas förening
- svenska allmänna skatter
- felparkeringsavgift
- premie för privat hemförsäkring

1:4 Inkomstslag för fysiska personer (A)

Kedir har under året haft följande inkomster. Till vilka inkomstslag ska hans inkomster hänföras?

- lön från arbetsgivare
- ersättning som inhoppare i Röda Korsets kör
- livränta från familjestiftelse
- överskott från hunduppfödning som bedrivs i liten skala på fritiden
- resultatet av självständigt bedriven verksamhet i skrädderiet ”Kavajen och koftan”
- ränta på bankmedel
- vinst vid försäljning av börsnoterade aktier

1:5 Rätt beskattningsår i inkomstslaget tjänst och kapital (A)

Hjälp Marie och Matti att reda ut vilka inkomster och utgifter de ska ta med i sina deklarationer. Förklara för dem vilka regler och principer som gäller.

a) I december anställdes Marie på ett företag i databranschen. Decemberlönen kom med utbetalningsavi den 28 december 2025. Marie hämtade ut pengarna den 7 januari 2026.

- b) Tillsammans med januarilönen 2026 fick Marie retroaktiv lön på 1 000 kr för år 2025.
- c) Utöver sin vanliga decemberlön 2026 fick Matti ett förskott på lönen för januari 2027 med 3 000 kr eftersom han planerat en resa till New York under julhelgen och reskassan behövde fyllas på. Pengarna utbetalades den 20 december 2026.
- d) Marie tillgodofördes den 31 december 2026 ränta på bankmedel med 400 kr.
- e) I december sålde Matti sin fritidsfastighet Torpet 1:4. Kontrakt skrevs den 29 december 2025. I början av januari 2026 betalade köparen Christina handpenningen på 200 000 kr. Tillträdesdag var enligt avtalet bestämd till den 1 mars 2026, då slutlikviden också betalades.

1:6 Rätt beskattningsår i inkomstslaget näringsverksamhet (A)

Sofie driver frisersalong genom sitt aktiebolag Colors AB. Inför bokslutet 31 december undrar hon hur bolaget ska behandla nedanstående poster. Ska inkomsterna respektive utgifterna redovisas och beskattas i år?

- fordringar på stamkunder som Sofie klippt under jul och nyår (dessa hade ont om pengar och Sofie har medgett en kortare kredittid) 25 000 kr.
- räkningar avseende kostnader för telefon, el, vatten och värme vilka avser november–december. Betalning ska ske i januari, sammanlagt 15 000 kr.

1:7 Underskott i inkomstslaget näringsverksamhet och kapital (A)

Beata är lantbrukare sedan många år. I år går lantbruket för första gången med underskott. Hon har därför tagit ett extraknäck som tentamensvakt vid universitetet. För att få in pengar har hon dessutom sålt en större post ärvda aktier. Avyttringen ledde till underskott inkomstslaget kapital.

Redogör för hur Beata ska behandla underskotten.

Sammanställning

Overskott av tjänst	60 000
Underskott av näringsverksamhet	–20 000
Underskott av kapital	–10 000

1 Introduktion

1:1 Skattesubjekt (A)

a) Samtliga i koncernen ingående aktiebolag är skattskyldiga enligt 6 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229), IL.

b) Handelsbolag är inte skattesubjekt vid inkomstbeskattningen. Beskattning sker i stället hos delägarna, se 5 kap. IL.

c) Ett dödsbo är skattesubjekt och skattskyldigt för dödsboets och den dödes inkomster. Under dödsåret tillämpas samma skatteregler som skulle gälla för den döde om denne hade levt, se 4 kap. IL. Se 4 kap. 2 § IL för vad som gäller efter dödsåret.

1:2 Skattefria eller skattepliktiga inkomster (A)

8 kap. IL

Avgränsningen mellan skattefria och skattepliktiga inkomster regleras övergripande i 8 kap. IL. Här anges sådana inkomster som är skattefria vid inkomstbeskattningen. Kapitlet reglerar:

- Benefika förvärv
- Lotterivinster
- Stipendier
- Vissa räntor
- Bidrag
- Belopp som utfaller på grund av försäkring och skadestånd
- Övriga skattefria inkomster

Arv av kontanter

Inkomst genom arv, testamente, gåva eller bodelning är skattefria vid inkomstbeskattningen, se 8 kap. 2 § IL. Arvs- och gåvobeskattningen slopades i december 2004.

Vinst vid spel

Spelskatt med 18 procent ska betalas för licenspliktigt spel som tillhandahålls av en licenshavare enligt lagen (2018:1139) om skatt på spel. Från spelskatt undantas spel enligt 6 kap. spellagen (2018:1138). Skattskyldig är innehavaren av licensen. Den vinst som ska tas upp beräknas som skillnaden mellan de

sammanlagda vinsterna och insatserna under beskattningsåret hos samma spelanordnare/licensinnehavare. Vinsten vid spel på hästar avser ett licenspliktigt spel med licens och vinsten är skattefri hos mottagaren. Motsatsen gäller för spel som är licenspliktigt men saknar licens, dvs. enligt en av situationerna i uppgiften. Vinst i lotteri, kombinationsspel och pyramidspel samt vid vadhållning ska tas upp om vinsten överstiger 100 kronor och inte är skattefri enligt 8 kap. 3 § IL. Vinsten ska i detta fall i stället beskattas hos mottagaren. Vinsten beskattas i inkomstslaget kapital, se 41 kap. 25 § IL.

Försäkringsersättningar

Ersättning vid sakskador regleras i 8 kap. 22 § IL. Försäkringsersättningar vid sakskador är enligt huvudregeln skattefria. Ersättning för förlorat bagage är därför skattefri.

Skattefriheten gäller inte för tillgångar i näringsverksamhet. Försäkringsersättning för förlorade lagertillgångar är därför skattepliktig.

Barnbidrag

Vissa bidrag är skattefria, t.ex. barnbidrag, se 8 kap. 9 § IL.

Hittelön

Hittelön och bragdersättning är skattefri, se 8 kap. 30 § IL.

Ersättning till blodgivare

Sedvanlig ersättning till dem som lämnat blod, modersmjölk och organ är skattefri, se 8 kap. 29 § IL.

Vinst vid vinstdragning på premieobligationer

Sådan vinst är jämställd med lotterivinst och är därför skattefri, se 8 kap. 3 § IL.

Vinst vid avyttring av tillgångar

Vinst vid avyttring av premieobligationer och vid försäljning av fritidsfastighet utgör kapitalvinster och beskattas i inkomstslaget kapital, se 41 kap. 1–2 §§ IL. Med avyttring avses försäljning, byte och liknande överlåtelse av tillgång, se 44 kap. 3 § IL.

Utdelning på börsnoterade aktier och ränta på bankmedel

Utdelning är inkomst på grund av innehav av en tillgång och sådana inkomster beskattas för fysiska personer i inkomstslaget kapital, se 41 kap. 1 § IL. För juridiska personer (dock inte dödsbon) beskattas sådan inkomst i inkomstslaget näringsverksamhet, se 13 kap. 2 § IL.

1:3 Avdragsgilla – eller inte avdragsgilla – utgifter (A)

9 kap. IL

Utgifter som inte får dras av som kostnad återfinns dels i 9 kap. IL, dels i de kapitel som innehåller bestämmelser om behandlar de olika inkomstslagen. Den *grundläggande principen* är att utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska dras av som kostnad. Denna grundläggande princip gäller för samtliga inkomstslag, se 12 kap. 1 §, 16 kap. 1 § och 42 kap. 1 § IL. Bestämmelserna i 9 kap. IL gäller oavsett inkomstslag.

Gåva till Radiohjälp

Gåvor är inte avdragsgilla, se 9 kap. 2 § IL. Däremot kan skattskyldiga personer under vissa förutsättningar få skattereduktion för gåvor till godkända gåvomotagare med högst 1 500 kr per beskattningsår, se 67 kap. 20–26 §§ IL.

Medlemsavgift till Skattebetalarnas förening

Medlemsavgifter är inte avdragsgilla, se 9 kap. 2 § IL.

Svenska allmänna skatter

Kostnader för svenska allmänna skatter är inte avdragsgilla, se 9 kap. 4 § IL. Avseende särskilda skatter, se 16 kap. 17 § IL.

Felparkeringsavgift

Avdrag medges inte för böter och andra offentligt rättsliga sanktionsavgifter, se 9 kap. 9 § IL.

Premie för privat hemförsäkring

Avdrag medges inte för premier för egna personliga försäkringar t.ex. i form av hemförsäkring, se 9 kap. 2 § IL.

1:4 Inkomstslag för fysiska personer (A)

10, 13 och 41 kap. IL

Fysiska personer kan ha inkomster i tre inkomstslag, tjänst, näringsverksamhet och kapital. Huvudreglerna för gränsdragningen mellan inkomstslagen finns i 10 kap. 1 § IL, 13 kap. 1 § IL och 41 kap. 1 § IL. Prövningen görs i turordning: näringsverksamhet, kapital och slutligen tjänst. Detta framgår av formuleringen i lagtexten (t.ex. 41 kap. 1 § andra stycket IL: inte inkomster och utgifter som räknas till inkomstslaget näringsverksamhet).

I 10 kap. 1 § IL beskrivs inkomstslaget tjänst. Paragrafen anger att med tjänst avses anställning, uppdrag eller annan inkomstgivande verksamhet av varaktig eller tillfällig natur.

Ersättning till inhoppare i Röda Korsets kör är en tjänsteinkomst, eftersom det är fråga om ett uppdrag, se 10 kap. 1 § IL.

Av 10 kap. 2 § IL framgår att vissa inkomster behandlas som tjänst. Livränta från familjestiftelse hör dit, se 10 kap. 2 § andra punkten IL och 10 kap. 6 § IL. En livränta är ett ekonomiskt underhåll på livstid. Livränta betalas ut t.ex. vid arbetsskada som lett till bestående nedsatt arbetsförmåga. Livränta kan också betalas ut till efterlevande och ger ersättning för den inkomstförlust som blir följderna av dödsfallet.

Beträffande överskottet från hunduppfödning saknas tillräckliga uppgifter för att kunna göra en säker bedömning. En sådan inkomst kan vara antingen inkomst av näringsverksamhet eller inkomst av tjänst. En inkomst måste häröra från en verksamhet som uppfyller de tre *näringskriterierna* förvärvsverksamhet, yrkesmässighet och självständighet för att ingå i näringsverksamhet. Gör den inte det, i detta fall brister eventuellt förvärvssyftet, bör en prövning göras om inkomsten hör till kapital enligt 41 kap. 1 § IL. Detta är inte aktuellt i detta fall, eftersom inkomsten inte härrör från innehavet av en tillgång. Det innebär att endast inkomstslaget tjänst återstår, se 10 kap. 1 § IL.

Resultatet av skrädderiet ”Kavajen och koftan” hör till inkomstslaget näringsverksamhet, se 13 kap. 1 § IL.

Ränta på bankmedel hör till inkomstslaget kapital, se 41 kap. 1 § IL.

Vinst vid försäljning av aktier hör till inkomstslaget kapital, se 41 kap. 1–2 §§ IL.

1:5 Rätt beskattningsår i inkomstslaget tjänst och kapital (A)

10 kap. 8–15 §§, 41 kap. 8–11 §§, 44 kap. 26–32 §§ och 54 kap. 5 § IL

Att hänföra inkomster och utgifter till rätt beskattningsår kallas *periodisering*. En periodiserad inkomst kallas för en *intäkt* och en periodiserad utgift för en *kostnad*.